

vero & Orcadum incolæ, talium periculorum gnari, eis obviam eunt, dolium aliquod vetus vacuum, aut fasciculum straminum colligatum, in gurgitum horum fauces quasi injicendo, quibus immisso, & absorptis, fauces hæhiantes occiduntur, aqua complanatur, navesque aut scaphæ cum vectoribus has difficultates exsuperant, salvæque evadunt: injecta autem, quæ fuerant, traectu longo, miliiare unum, aliquando ultra, subter fluctus ferruntur, rursusque quasi vomitu è maris profunditate ejecta in freti hujus superficie apparent. Ad Verbi vero Divini prædicationem audiendam, & Sacramentorum beneficium consequendum, Sunæ hujus incolæ, commode quum possunt, sereno cælo, in Ranalsam australem se conferunt.

Sita est Suna in mari sæviore quovis mari etiam sævissimo, in freto nempe Piætico, de cuius freti natura, quædam peropportune dicenda videntur, priusquam transeamus ad reliquarum Orcadensium insularum considerationem.

Ratio, ob quam hoc fretum dicatur Piæticum, non satis constat. Verum si fides habenda traditioni, quæ in quibusdam vera est, quæque obtinet apud ipsos Orcadum incolas, quamque à majoribus suis se habere asseruant, huic freto & Piæticum cognomentum est additum à Piætis populis in Scotiâ aliquando degentibus: qui, post sævum & diuturnum bellum cum Scotis in ipsa Scotia gestum, tandem variis præliis à Scotis debellati, & ad sinum Duncani (vulgo Duncansby à Cathanesiæbus & Orcadeniæbus vocatur) vi compulsi, cymbis per fretum hoc quod inter Cathanesiam & Orcades fluit, salutis ergo, trahicere conabantur, quos Orcadenses consipiti, in unum, ad hostem Piætum arcendum, congregati, tanta animositate Piætis occurrerunt, cumque eis confixerunt, ut coacti fuerint Piæti, à cædo vivi qui evaserant, retro cymbas suas, Cathanesiam versus, remis aut velis agere, ignarique quum essent æstuum contrariorum, ac proinde sævissimorum ac periculissimorum, naviculæ à fluctibus in altum assurgentibus, obversæ & absorptæ, Piætique omnes ad unum interiere, à quo infortunio, postea hoc fretum dicitur, & perpetuo dicetur fretum Piæticum, vulgo Pentland Firth.

Fretum hoc, ut & multa alia freta Orcadum insulas quasdam intersecantia, non solum ventorum violentia, & poli arctici reliquarumque stellarum polo vicinarum (quibus subjacent prope hæ Insulæ) positi sævum est & tempestuosum, sed præcipue æstibus repugnantibus ex Oceano occidentalí provenientibus: fluit enim æstus in freto hoc Piætico, ut & in aliis etiam Orcadum fretis, sere ab

æstivo Occidentalí in hibernum Orientem, deque hiberno orienti in æstivum occiduum reciprocatur. Tanta vero æstuum contrarietas in hoc freto, sicut & per reliquas Orcadum insulas, procedit non tantum ab Oceano Deucaledonio occiduo, nec ab Oceano Germanico orientali, talis enim effera quædam licet sit contrarietas æstuum in neutro hoc mari cernitur, verum proprie magis caufatur ab angustiis terrarum, Cathanesiæ scilicet ab una parte, & Orcadum ab altera, inter quas vastum mare Deucaledonium ab occa- fu, & Germanicum magnum ab Oriente, intercurrens, & coarctatum, allidensque terræ scopulis, undique quasi mœnibus adamantiis circumvallatae & roboratae, divina sapientia sic prospiciente (arena enim si super hæ insulæ fundatae fuissent, ante multa sæcula, ne vestigium quidem ullius insulæ, ut videtur, apparuisset) illico repercutitur, inque fretum ipsum se recipere cogitur.

Angulus quoque uniuscujusque rupis (id est, sicut Orcadenses Scotice loquentes efferrunt, *Everie craige lugge maks a new tyd*) seu pars prominens, novum æstum facit: unde exortur tanta contrarietas æstuum, ut, velut agmine facto militum, in pugnam hostilissimo animo ruentium, inter fluctus æstuum, sibi invicem occurentes, fiat prælium. Immo, nulla vel aura venti de cælo spirante, tanta & tam horribilis visu & auditu, exsurgit inter undas conflictatio, ut, gigantæum in morem, in cælum ipsum, magno concomitante fumi vapore, ascendere velle videantur, totumque fretum in spumam sere albam convertere. Æolo autem (cui cum Neptuno interneccina perpetuo odia & bella intercedunt) valentius flante, est dictu ferme impossibile, quam vehemens & terribilis fit hæc fluctuum in æstibus repugnantibus digladiatio: qua durante, nulla vi remorum, aut velorum, vento licet secundissimo & vehementissimo, turgentium, freti vortices ex adverso recurrentes, & in se contorti, superari possunt.

Horum periculorum gnari proprius non accedunt; inficii vero, qui proprius accedere audiunt, aut impetu violento fluctuum rursus in mare rapiuntur, aut fluctuantis æquoris rapiditate abrepti, in rupes & scopulos compelluntur, aut in se convolutis aquarum cumulis, in montium altorum pene magnitudinem se se attollentibus, absorbentur: infelix enim naufragium multorum, & ipsæ phocæ, piscesque omnigeni scopulis allisi & occisi, violentam rapiditatem hujus freti & fretorum aliorum in Orcadibus, Stronsæ, Wastræ & Ranalsæ Septentrionalis imprimis, huic freto natura simillimorum, dum vento concitatur, luctuenter satis testantur.

Duabus autem tempestatibus, freti hujus, dum